

Uitwisseling OM/advocatuur

Citation for published version (APA):

Spronken, T. (1998). Uitwisseling OM/advocatuur. *Delikt en Delinkwent*, 28(10), 1081-1084.

Document status and date:

Published: 01/01/1998

Document Version:

Publisher's PDF, also known as Version of record

Please check the document version of this publication:

- A submitted manuscript is the version of the article upon submission and before peer-review. There can be important differences between the submitted version and the official published version of record. People interested in the research are advised to contact the author for the final version of the publication, or visit the DOI to the publisher's website.
- The final author version and the galley proof are versions of the publication after peer review.
- The final published version features the final layout of the paper including the volume, issue and page numbers.

[Link to publication](#)

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal.

If the publication is distributed under the terms of Article 25fa of the Dutch Copyright Act, indicated by the "Taverne" license above, please follow below link for the End User Agreement:

www.umlib.nl/taverne-license

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us at:

repository@maastrichtuniversity.nl

providing details and we will investigate your claim.

er informatie komen over de resultaten van de informatie-uitwisseling. Aan de vorming van een nieuwe divisie Recherche kleven volgens de Rekenkamer verschillende risico's. De energie die daar in gaat zitten kan beter worden gebruikt om eerst het externe functioneren en het interne beheer van de CRI te verbeteren.

In zijn reactie – mede namens de minister van BZK gaf de minister van Justitie aan de analyses en conclusies van de Rekenkamer in grote lijnen te kunnen delen. Voor de aanbeveling van de Rekenkamer om voorbeeldprojecten op te zetten wil hij eerst een breed draagvlak scheppen. De vorming van een nieuwe Divisie Recherche zal worden getemporeerd om de verbetering van het functioneren van de CRI niet in de weg te staan.

Op 1 oktober is de Europol-Overeenkomst in werking getreden en heeft de Raad van Bestuur zijn inaugurele vergadering gehouden. Tijdens deze vergadering zijn het ontwerp-besluit houdende vaststelling van de rechten en verplichtingen van de verbindings-officieren en de regeling betreffende de externe betrekkingen van Europol met aan de EU gerelateerde instanties aan de orde gekomen (*Ontwerpbesluiten Europol-overeenkomst*, TK 1998-1999, 26 222, nr. 2).

Advocatuur

Uitwisseling OM/Advocatuur

Ter verbetering van de onderlinge verhoudingen tussen het openbaar ministerie en de advocatuur is in het arrondissement Den Haag op 23 juni

1998 een opmerkelijk convenant gesloten tussen het openbaar ministerie en de Haagse balie: afgesproken is dat officieren van justitie en advocaten wederzijds middels een stage in elkaars keuken kunnen kijken. Verwacht wordt dat door een dergelijke stage meer begrip en inzicht in de wederzijdse rol en positie ontstaat. Het convenant is met enige trots in de publiciteit gebracht (zie *Haagsche Courant* 24 juni 1998 en *Opportuun* september 1998).

In de overlegorganen van het openbaar ministerie en de advocatuur wordt al langer gespeeld met de gedachte dat meer wederzijds inzicht van het openbaar ministerie en de advocatuur in elkaars rollen, de kwaliteit van de strafrechtspleging ten goede zou kunnen komen en onnodige polarisering tussen procespartijen zou kunnen voorkomen. Daarbij is niet alleen gedacht aan het lopen van stage bij elkaar, maar ook aan het volgen van elkaars cursussen en het organiseren van gezamenlijke bijeenkomsten omtrent actuele thema's in de strafrechtspleging. Ten aanzien van het lopen van stages over en weer, heeft de Adviescommissie Strafrecht van de Orde aangedrongen op voorzichtigheid, omdat met een stage van een fungerend officier op een advocatenkantoor een aantal principiële kwesties is gemeoid betrekking hebbende op de geheimhoudingsplicht en eenzijdige belangenbehartiging van de advocatuur. Schijn van belangenverstrengeling dient te worden voorkomen, dat heeft de discussie over de advocaat als rechterplaatsvervanger wel duidelijk gemaakt. Hangende deze discussie kwam het Haagse convenant tot stand.

In dit convenant zijn, samengevat, de navolgende afspraken gemaakt:

- officieren van justitie en advocaten kunnen gedurende een periode over en weer bij elkaar stage lopen waarbij voor de advocaten voorlopig wordt gedacht aan de duur van een week en voor de officieren 'gedurende een bepaalde tijd';

- de selectie van de advocaten wordt gedaan door de Orde, bij voorkeur onder stagiaires die een meer dan gemiddelde belangstelling voor strafrecht hebben. Het openbaar ministerie kan zonder opgave van redenen stagiaires weigeren. Bij de officieren wordt bij voorkeur gedacht aan openbaar ministerie-buitenstaanders die geen ervaring binnen de advocatuur hebben opgedaan. Ook de Orde kan kandidaten weigeren;

- de advocaten krijgen gedurende de stage inzicht in de organisatie van het parket, doen een dag dienst op de weekdienst-centrale (voorgeleidingen), maken een zittingsvoorbereiding mee, krijgen inzicht in de bestuurlijke kant van het openbaar ministerie, maken kennis met de diverse specialismen zoals de CID-officier, recherche-officier, de slachtofferzorg en gaan eventueel mee op huiszoeking;

- de officieren krijgen uitleg over de rol en positie van de strafadvocaat, wonen gesprekken met cliënten op kantoor en in detentie bij en krijgen een toelichting op de strategie en tactiek van de verdediging, lopen mee in het piket, krijgen inzicht in de mogelijkheden en onmogelijkheden van de advocaat in het voorbereidend onderzoek en ethische kwesties, worden betrokken bij de voorbereiding van zittingen en wonen zittingen bij;

- de deelnemende officieren zijn geheimhouding verschuldigd over hetgeen zij tijdens hun stage horen en zien met betrekking tot concrete strafzaken en zullen gedurende drie maanden na de stage geen meervoudige kamerzaken behandelen in zaken van het kantoor waar hij stage heeft gelopen. Gedurende de stage maken zij geen gebruik van hun opsporingsbevoegdheid.

Het convenant heeft binnen de Orde een discussie doen ontstaan over het beroepsgeheim en de mogelijkheid van het ontstaan van tegenstrijdige belangen (zie ook Nieuwsbrief Strafrecht 1998, p. 164).

Als een officier stage loopt op een advocatenkantoor dan krijgt hij kennis van vertrouwelijke gegevens. Deze gegevens vallen onder het beroepsgeheim van de advocaat, dat als een van de wezenlijke voorwaarden voor de uitoefening van de professie geldt. Zonder geheimhoudingsplicht zullen rechtzoekenden zich nauwelijks meer tot de advocatuur kunnen wenden. Schending van het beroepsgeheim is strafbaar gesteld in art. 272 Sr en ook tuchtrechtelijk laakbaar. Ook al hebben de officieren zich verplicht tot geheimhouding van hetgeen zij tijdens hun stage zien en horen, is daarmee het probleem niet opgelost. De officier maakt immers deel uit van de organisatie, die de tegenpartij van de cliënt vormt en het verstrekken van vertrouwelijke informatie aan de tegenpartij is niet gelijk te stellen met de kennisneming van dit soort gegevens door bijvoorbeeld student-stagiaires of administratieve krachten, die een van de advocaat afgeleide geheimhoudingsplicht hebben. Bovendien is de toegezegde geheimhouding geen vrijbrief voor de

advocaat vertrouwelijke informatie prijs te geven. De geheimhoudingsplicht geldt ook tegenover andere geheimhoudingsplichtigen (zie bijv. RvD Arnhem 30 december 1991, Advocatenblad 1992, p. 419). Tot slot kan er voor de officier een dilemma ontstaan als hij kennis neemt van vertrouwelijke informatie over een zeer ernstig (nog te plegen) strafbaar feit. Mag hij deze informatie wel verzwijgen? De officier valt niet onder het tuchtrecht en zou wel eens tot een andere afweging kunnen komen dan een advocaat. Een en ander speelt niet bij de openbaar ministerie-Raio, die stage loopt op een advocatenkantoor, omdat deze Raio als advocaat wordt beëdigd en tijdens zijn stage geen officier van justitie is.

In het Haagse convenant wordt geen aandacht besteed aan de voorlichting en instemming van cliënten. Zo de geheimhoudingsplicht al doorbroken zou mogen worden, dan kan dat uitsluitend met toestemming van de cliënt en gelet op de status van de officier moet hieromtrent de cliënt zodanig worden ingelicht dat er sprake is van een informed consent. Men kan zich voorstellen dat het maar zeer de vraag is in hoeverre een informed consent bijvoorbeeld in het kader van de piketdienst kan worden gerealiseerd: de advocaat moet nog het vertrouwen winnen van een verdachte die zich sowieso al in een stress-situatie bevindt en moet dan voorafgaande aan het gesprek met de cliënt gaan uitleggen dat een officier van justitie in het kader van een stage het gesprek wil bijwonen.

Juist gelet op de positie van de officier is een zorgvuldige voorlichting van cliënten van groot belang omdat het zeer wel denkbaar is dat cliënten

niet kunnen instemmen met de aanwezigheid van een officier op een advocatenkantoor. Het instemmingsvereiste en een goede voorlichting gelden niet alleen ten aanzien van de cliënt die rechtstreeks wordt geconfronteerd met een officier of in wiens vertrouwelijke gegevens de officier inzage krijgt, maar ook ten aanzien van de overige cliëntèle van het kantoor. De schijn dient immers te worden voorkomen dat vertrouwelijke informatie zonder toestemming van de cliënt ter kennis komt van een officier. Bovendien moet een cliënt de gelegenheid krijgen zich te beraden of hij wel cliënt wil worden/blijven van een kantoor waar leden van het openbaar ministerie stage lopen.

Om tegenstrijdige belangen te voorkomen is in het convenant bepaald dat officieren gedurende drie maanden na de stage geen meervoudige kamerzittingen zullen doen in zaken van het kantoor waar zij stage hebben gelopen. Het is de vraag of met deze afspraak het probleem van tegenstrijdige belangen is opgelost. De meeste strafzaken hebben een langere looptijd dan drie maanden. Bovendien kunnen zaken van kantoor wisselen. En waarom wordt er slechts gesproken van meervoudige kamerzittingen en niet ook van bijvoorbeeld politierechterzittingen? De regeling laat open dat de betrokken officier na drie maanden toch te maken krijgt met een verdachte die hij in het kader van zijn stage 'vertrouwelijk' in een andere hoedanigheid heeft gesproken. Voor wat betreft de opsporingsbevoegdheid van de officier is het bovendien de vraag of hiervan voor de duur van de stage afstand kan worden gedaan. De opsporingsbevoegdheid is immers een bij de wet toegekende bevoegdheid waarvan het twijfelach-

tig is of deze vatbaar is voor het doen van afstand. Nog los daarvan is het onduidelijk of deze afstand alleen geldt ten aanzien van cliënten van het kantoor of ook ten aanzien van medeverdachten. Naar verwachting neemt de Orde in november 1998 een standpunt in naar aanleiding van het Haagse uitwisselingsproject.

Prepareren van getuigen

In hoger beroep is in de strafzaak tegen Etienne U. gebleken dat politiefunctionarissen, die als getuige zouden worden gehoord, met goedvinden van het openbaar ministerie in Haarlem een daaraan voorafgaande psychologische training hebben gehad. De betrokken raadsliden, de procureur-generaal en ook het gerechtshof bleken geschokt. Ten tijde van de sluiting van deze kopij is nog steeds niet definitief beslist of de politiefunctionarissen op een ongeoorloofde wijze door de training beïnvloed zijn. Naar aanleiding van dit incident is een discussie ontstaan over de vraag of het trainen van getuigen, hetzij door het openbaar ministerie hetzij door de verdediging wel geoorloofd is. Micha Kat, hoofdredacteur van het blad *Amice*, noemde de drukte van de verdediging over deze getuigen-trainingen nogal hypocriet, omdat volgens hem elke advocaat die zijn werk serieus neemt zijn getuigen op het verhoor in de rechtszaal zal voorbereiden. Volgens Kat zijn er zelfs advocaten die zich hebben gespecialiseerd in het prepareren van getuigen, een verschijnsel dat uit de VS zou zijn komen overwaaien. Ook de algemeen secretaris van de Orde van Advocaten, Mr F. Heemskerk, stelt dat het normaal is dat advocaten de getuigen voorbereiden op de vragen

die zij kunnen verwachten. De voorbereiding mag echter niet zover gaan dat de waarheid geweld wordt aangedaan (NRC 29 september 1998). Sommige advocaten stellen zich echter op het standpunt dat contact met getuigen voorafgaande aan de zitting gemeden moet worden om de schijn van beïnvloeding te vermijden (Volkskrant 3 oktober 1998). G. Spong en T. Spronken (NRC 21 oktober 1998) wijzen erop dat het juist tot de taak van de verdediging behoort zich goed te laten informeren omtrent de inhoud van de op verzoek van de verdediging af te leggen getuigenverklaring. Dit vloeit onder andere voort uit ons procesrecht. Voor het dagvaarden of oproepen van getuigen is de verdediging immers afhankelijk van het openbaar ministerie of de rechter. Als de advocaat niet kan motiveren waarom het horen van de getuige in het belang van de verdediging is - en hoe kan dit gemotiveerd worden als de advocaat niet weet wat de getuige zou kunnen verklaren - kan een dergelijk verzoek worden afgewezen. Daarnaast geldt dat kennis inzake de inhoud van de af te leggen getuigenverklaring processtrategisch van belang is, omdat de verdediging tot taak heeft te voorkomen dat de positie van de verdachte door de verklaring van de getuige wordt verzwakt. Verder moet het horen van overbodige getuigen wegens verspilling van tijd en energie worden voorkomen.

Het dilemma is duidelijk. Oproepen van getuigen en het voorbereiden van een zaak is welhaast niet mogelijk zonder rechtstreeks contact met de getuige. Wie enigszins kennis heeft genomen van de wetenschappelijke literatuur op het gebied van de psychologie van het getuigenverhoor